

XIX a. II pusės- XX a. pradžios lituanistinę veiklą Prūsijos Lietuvoje, platesniame kontekste - Rytų Prūsijoje, sunku įsivaizduoti be Karaliaučiaus universiteto profesoriaus Friedricho Kuršaičio ir jo sūnėno Aleksandro Teodoro Kuršaičio (Kuršaitis Aleksandras Teodoras (vok. Alexander Theodor Kurschat) XIX–XX a. lietuvių raštijos veikėjas, žymus žodynininkas, kraštotyrininkas, profesorius (1900 m.).

A. T. Kuršaitis gimė 1857-10-02 Kretingoje, mirė 1944-08-17 Kiefersfeldene (Vokietija, Aukštutinė Bavarija). Aleksandras Teodoras Kuršaitis buvo kalbininko Frydricho Kuršaičio brolvaišis. Aleksandras Teodoras jaunas liko našlaitis (tėvas vargonininkas, vėliau mokytojas Ditavoje (dabar Dituva)). Jį globojo dėdė Liudvikas (palaidotas Dituvos kaimo kapinėse) – Priekulės mokytojas.). Nors Aleksandro lituanistinė veikla plačiojoje erdvėje yra nustelbta dėdės profesoriaus Friedricho Kuršaičio darbų svarbos lietuvių kalbos plėtotei, tačiau neabejotina, jog Aleksandrą Teodorą į lituanistinės veiklos barus atvedė dėdės globa ir jo mokslinis autoritetas. Aleksandras, kaip ir dauguma Rytų Prūsijos inteligentijos šviesuolių, siekusių fiksuoti ir išsaugoti Vokietijos imperijos metais (1871-1914) sparčiau nykusią lietuvių kalbą, vietos lietuvininkų tautosaką, papročius, etnografinius elementus, buvo Karaliaučiaus universiteto absolventas, jame studijavęs vokiečių, lotynų, graikų ir lietuvių kalbas. Po baigimo vienerius metus mokytojavęs Įsruties gimnazijoje, nuo 1882 m. mokytojo darbą pradeda Tilžės gimnazijoje ir čia dirbo iki pensijos 1922 m.

Svarbiausi A. Kuršaičio darbai – leksikografijos srityje. Jis redagavo ir pildė 2-ojo E. J. Schiekopp'o lietuvių gramatikos leidimo abi dalis (1901-1902). Nuo 1906 m. dirbo prie lietuvių-vokiečių kalbų žodyno, kuriam paskyrė beveik 30 metų, o dienos šviesą šis darbas drauge su F. Kuršaičio žodynų medžiaga išvydo tik po jo mirties, 1968-1973 m. Getingene (Vokietijos Federacinė respublika).

Doc. dr. Silva Pocyte,
Klaipėdos universiteto
Baltijos regiono istorijos ir archeologijos
instituto vyresnioji mokslo darbuotoja